

Vleklé zahrívání. Člen ODS naštvaně o tom, co nás čeká

parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Vlekle-zahnivani-Clen-ODS-nastvane-o-tom-co-nas-ceka-766324

Jan Novotný

13.12.2024 20:01 | Rozhovor

„Jednoho dne se probudíme a zjistíme, že žijeme ve skanzenu.“ Vysokoškolský pedagog Tomáš Šalamon, člen ODS, kritizuje ekonomickou politiku EU. Nebojí se ale ani kritiky vlády. V otázce bydlení kritizuje stavební řízení a volá po liberalizaci stavebního trhu: „Ať si každý na svém pozemku postaví cokoliv chce.“ K emisním povolenkám přistupuje s pragmatismem, upozorňuje však, že vláda už promarnila snadné šance, jak negativní dopady Green Dealu zmírnit.

Foto: ODS.cz

Popisek: Tomáš Šalamon

reklama

Důvěra ve vládu se pohybuje na úrovni 20-25 %. Je pravda, že její aktuální výkon spíše nahrává Babišovi a tomu, že za rok převezme moc?

Průzkumy nevypadají pro stávající koalici vůbec nějak příznivě, to asi není tajemství. Do voleb máme ještě skoro rok a do té doby se toho ještě může hodně stát, takže není namístě panika. Na druhou stranu to ale ani není důvod ke klidu.

Pokud vám nešlape byznys, jak byste chtěli, moc nefunguje, když lidem začnete vysvětlovat, že to vlastně děláte skvěle a na kolik procent plníte to, co jste jim slíbili. Marketér, kterého taková pitomost napadne, by měl urychleně omezit konzumaci drog.

Můžete udělat jedinou věc – zjistit, s čím mají vaši zákazníci problém, a napravit to. Dokonce může fungovat, když lidem řeknete – „tohle jsme dělali špatně, uvědomili jsme si to a teď to jdeme dělat tak a tak“. Někdy vám k tomu dají i trochu času, protože lidé obecně neradi mění svá předchozí rozhodnutí. Ale pokud děláte věci stále stejně blbě a ještě tvrdíte lidem, že je to vlastně skvělé, to nemůže dlouhodobě fungovat. Ani v byznysu, ani v politice.

Pravicová vláda by se měla snažit o zeštíhlení státního aparátu. Domníváte se, že této vládě se to podařilo? Pokud ne, v jaké oblasti by bylo nejlepší zahájit změny?

Vláda vyházela, myslím, 3,5 % úředníků. Což je fajn, ale o to zas tolik nejde. Jde o to, rušit agendy, tj. služby státu. Pokud se ruší úřednická místa a neruší se agendy, může se taky stát, že to bude fungovat ještě hůř, než to funguje.

Jsem příznivcem miniaturního státu, opravdu si myslím, že je jen velmi málo oblastí, kde stát může služby poskytovat efektivněji než soukromý sektor: vnitřní a vnější bezpečnost, justice, základní infrastruktura... Naprostou většinu všeho ostatního může poskytnout trh, a bude to mnohem efektivnější a kvalitnější.

Podívejme se třeba na příklad České pošty: léta bylo přes všechny její ztráty tabu ji privatizovat, aby prý i ty nejzapadlejší vesnice nezůstaly odříznuty od světa. Až přišla soukromá firma, postavila

tam výdejní box a úplně vymazala poslední smysl existence pošty. Takže ta se teď už nedá ani pořádně prodat, protože její hodnota už je pravděpodobně záporná.

Obrovskou spoustu veřejných agend můžeme snadno postrádat. Všechny ty inspekce, rady pro to či ono, celníky a kvanta dalších zbytečných orgánů a institucí, které jsou ve výsledku jen parazity ekonomického systému.

Bohužel, problém je, že jakmile se ukáže prstem na konkrétní agendu – byť by byla sebeabsurdnější – vždycky se najde někdo, kdo začne vykřikovat, že se právě bez téhle regulace, bez toho úřadu neobejdeme. Často se v takovém případě vymlouvá na EU, nezřídká ale býváme papežšnější než papež.

Jste členem ODS. Potřebuje podle vás nějakou korekci směru? Mohou v tom ODS pomoci platformy typu Česko.plus?

Já jsem jen obyčejný řadový člen a s rozpaky vnímám, že jsme tak nějak spokojeni sami se sebou. Za Topolánka jsme měli 35 %. Sami! Teď se plácáme na ušmudlaných 12-15 % a říkáme, že je jiná doba. Ve volbách (lhostejno na jaké úrovni) třeba dostaneme výprask a místo aby padaly hlavy nebo si na sebe aspoň „sypaly popel“, prohlásí se to, když ne přímo za vítězství, tak přinejmenším za maximum možného, a jede se dál.

Ústředním tématem pravice je výkon a soutěž (u levice jsou to hlavně jistoty). Takže v ODS, ve straně výkonu a soutěže, v posledních letech typicky soutěží třeba pět uchazečů o pět pozic. Což je vždy drama přímo dechberoucí. Jednota a spokojenost se sebou samým ještě nikdy nic nevylepšila. Kritika a konkurence je to, co posouvá věci kupředu.

Různé názorové platformy jsou podle mého názoru skvělá cesta, jak straně dodávat potřebnou dynamiku zespodu, protože členská základna je koneckonců tvůrcem politiky. Česko.plus dělá už docela dlouhou dobu konzistentně v tomto hromadu pozitivní práce.

Roste podle vás ODS napravo nějaká relevantní politická konkurence?

Za dobu existence ODS vznikla spousta subjektů, které se situovaly napravo od ní. A to je v pořádku, protože konkurence je zdravá, ukazuje vždy na existenci neuspokojené poptávky a vybudí k aktivitě. Ale vybudovat stabilní, dlouhodobě funkční politickou stranu je extrémně složité. Musíte dát dohromady ohromné množství lidí, z nichž většina z toho nebude nikdy nic mít, ale tu stranu stabilizují, i když se jí třeba nedaří. Musíte vybudovat regionální struktury, procesy, kontakty a mnoho dalšího. Uspět v jedněch, dvojích, několikerých volbách neznamena vůbec nic. Meteoritů jsme na politickém nebi viděli spousty, ale na spočítání stálic nám stačí prsty jedné ruky. V současnosti mezi novými subjekty nevidím nikoho, kdo by měl šanci.

Nicméně, i když jde o politické subjekty s omezeným trváním, mainstreamové strany, pokud jsou chytré, udělají to, že jim začnou přebírat témata a tím konkurenci vytlačí.

Jak se stavíte k otázce koncesionářských poplatků? Má ODS bránit „osekání“ programů ČT, jak deklaroval ministr kultury Martin Baxa?

Koncept koncesionářských poplatků za veřejnoprávní média, tedy to, že máme rozhlas a televizi zřízené státem (byť je stát přímo neřídí) a lidé jsou povinni za ně platit, je starý pomalu sto let. V té době to možná byl dobrý nápad, protože nejdříve rozhlas a o něco později televize byla zcela dominantní média, která sledoval prakticky každý, zároveň ale nebylo technicky možné vyloučit z jejich sledování ty, kteří za ně neplatí.

Jenže doba se změnila a jak technologicky, tak společensky jsme v úplně jiné době. Není problém, aby platili jen ti, co chtějí, a zároveň vznikla ohromná konkurence dalších médií. Jenže kapři si rybník nevypustí, takže se objevil narativ veřejnoprávních médií jako

jakéhosi pilíře demokracie. Je to samozřejmě nesmysl; v USA žádná veřejnoprávní média placená z povinných poplatků nemají a snad nikdo nepochybuje, že jde o demokratickou zemi.

Podle mého názoru by měla přinejmenším proběhnout zásadní debata o podobě veřejných médií ve 21. století. Od ní by se pak odvíjelo financování. Místo toho to vypadá, že se jim přidá, zpoplatní se uživatelé internetu, tj. prakticky každý, a ještě se nastaví valorizace, takže se už dnes zastaralá instituce za naše peníze ještě více zakonzervuje.

Češi mají nejdražší bydlení v EU. Do toho se z úst některých politiků nebo třeba poradkyně vlády Heleny Horské dozvídáme, že by bylo dobré zvýšit daň z nemovitosti, klidně i násobně na „západní“ úroveň. Jak by měla vláda postupovat?

Jistě, když něco nefunguje, jako ideální recept se přece přímo nabízí pořádně to zdanit. Co by na tom mohlo selhat?

Ekonomická věda nám říká, že věci jsou drahé, když jsou relativně vzácné, tj. je jich málo. Stačí pořádně stavět, nabídka se zvýší, klesnou ceny. Tak jednoduché to je.

Anketa

Jak hodnotíte opatření, která v době nejhoršího covidu přijímala vláda České republiky?

Přehnaná

58%

Přiměřená

39%

Nedostatečná

2%

Nevím / Je mi to jedno

1%

hlasovalo: **15084 lidí**

Najdou se lidé, kteří budou tvrdit, že ve stavebnictví trh nefunguje, že to vykoupí Rusové a kdesi cosi. Ve skutečnosti ale tihle lidé nechtějí žádnou změnu. Budou trvat na tom, aby všichni museli dodržovat výšku budovy, podobu, množství zeleně a milion dalších nesmyslů, do kterých jim vůbec nic není. A vůbec, stavět by se mělo všude, jen ne u mě! Právě tohle zdražuje bydlení. Já říkám, ať si každý na svém pozemku postaví cokoliv chce. Stavební řízení, pokud už vůbec musí existovat, ať řeší jen nejzákladnější obecně bezpečnostní a protipožární pravidla. Vztahy se sousedy, ať si vyřeší každý sám, ostatně od řešení sporů máme justici. Otevřeme „betonu stavidla“ a ceny půjdou dolů.

Nedávno v médiích proběhly zprávy z Polska, kde razantně stoupl počet stavebních povolení a podle očekávání to tlačí ceny dolů.

Také je ale dobré si povšimnout toho, že Parlament ČR je plný starostů (s velkým i malým „s“), z nichž mnozí liberalizaci stavebnictví sice verbálně vítají, ale jen do chvíle, kdy se má stavět u nich. Takže ohledně nějaké radikální změny týkající se stavebního řízení jsem skeptický.

Odborníci předpovídají, že emisní povolenky citelně podraží. Už tak rostoucí ceny energií tak mohou komplikovat lidem život. Co má v tomto ohledu vláda učinit?

Na to nemusí být člověk odborník, aby věděl, že povolenky budou zdražovat ceny energií. To je jejich smyslem. Účelem emisních povolenek je tzv. internalizace externalit; jsou vlastně formou tzv. Pigouovy daně. Její zastánci tvrdí, že na produkty, které způsobují (z jejich pohledu) něco negativního, by měla být uvalena daň, která zvýší cenu takového produktu, aby v sobě zahrнула i tyto negativní jevy. Tím takový „škodlivý“ produkt relativně zdraží a lidé si budou prostě radši kupovat produkty levnější, „neškodlivé“ (samozřejmě ale mnohem dražší než bez povolenek). I samotný způsob, jak jsou emisní povolenky vydávány, je nastaven tak, aby jejich cena dlouhodobě rostla.

Snadné cesty, jak bránit neblahým efektům Green Dealu, už byly promarněny. A to především za Babiše, který v roce 2019 schválil samotný Green Deal, aniž by dosáhl alespoň nějakých výjimek (na rozdíl třeba od Polska), tak ale i za stávající vlády, která zase schvalovala normy v rámci balíčku Fit for 55, kde se do soukolí „Zeleného údělu“ dalo nasypat hodně písku. Teď to už bude mnohem složitější.

Co má vláda udělat kolem Green Dealu? Mělo by dojít k razantní změně české pozice? A má to smysl?

Řada rozhodnutí v této věci je už hotových, takže napravovat je, to bude problém. Nicméně vláda by si měla především definovat, jaké cíle v rámci evropské zelené politiky máme. Obávám se, že žádné a že většinou jen hasíme problémy, když už nám doslova padají na hlavu. Ne vždy, existují výjimky. Např. naše zájmy v oblasti jaderné energetiky jsme se zatím snažili hájit relativně obstojně, úspěchem bylo také osekání hrozící normy euro 7. Většinou jsme ale totálně ve vleku událostí.

A pokud si vydefinujeme ten zájem – může jím být třeba levná energie, protože jsme vysoce průmyslová země – měli bychom jej sledovat sebevědomě a nekompromisně s využitím všech myslitelných, někdy i neortodoxních řešení. Těch může být celá

řada, od sestavování účelových koalic, přes využívání hrozby veta v nějakých jiných otázkách, abychom výměnou dosáhli ústupků ve věcech našeho zájmu. Něco se dá „ošvejkovat“ a někdy může být dokonce výhodnější některá pravidla prostě porušit a využít neakceschopnosti evropských institucí, abychom mezitím dosáhli svých cílů. Protože přes všechny vzletné věty o evropské myšlence, v Evropě nakonec vždycky vítězil pragmatismus. A není to vůbec v žádném rozporu s využíváním nesporných výhod, které EU má, mezi kterými ta bezkonkurenčně nejdůležitější je společný trh.

Vy sám na sociálních sítích často kritizujete přeregulovanost EU a to, že brzdí hospodářský pokrok Evropy. Co by se tedy mělo změnit? A je to podle vás reálné?

Stačí pár čísel: mezi lety 2010 až 2023 vzrostl HDP Spojených států o 65 %, zatímco EU jen asi o 25 %. Jinými slovy, USA rostly asi 2,5krát rychleji. USA jsou stále nejzajímavější cíl investic z celého světa. Mezi 20 největšími světovými firmami, podle letošního žebříčku Forbesu, jsou jen dvě evropské, shodou okolností obě z Velké Británie, takže mimo EU. První z EU je na 25. místě francouzský Total. Zato regulace nám jde skvěle. To neříká žádný euroskeptik, ale ve své nedávné zprávě Mario Draghi, bývalý šéf Evropské centrální banky.

Evropa prochází vleklým zahríváním. Což neznamená – jak si možná někdo myslí – že se rozpadne nebo zbankrotuje. Je to totiž daleko horší. Hrozí to, že se nám budou ostatní pomalinku vzdalovat a jednoho dne se probudíme a zjistíme, že žijeme ve skanzenu. Už jsme to jednou zažili. Zatímco před válkou bylo Československo ekonomicky víceméně na úrovni západních zemí, v době mého dětství, koncem 80. let, jsme na západní produkty už koukali jak kdyby byly z jiné planety.

Co s tím? Nevím. Přesvědčit voliče (a možná víc ty na západě Evropy než na východě), že pohádky o životních jistotách skončily a funguje to, co fungovalo v minulosti: volný trh a dravý kapitalismus.

Jestli je to reálné? Netuším. Doufám.

Psali jsme:

Zvýšení poplatků pro ČT se už sype u Pirátů i v ODS

Rudej bolševickej nok, „shodila rukavice“

Nerudová. Ale něco jí připomněli

Topolánek se kvůli Ondřeji Vetchému uchýlil k vulgaritám

„Podvod.“ Zeman sejmul jak vládu, tak ANO a SPD

Přidejte si PL do svých oblíbených zdrojů na Google Zprávy. Děkujeme.

Líbil se Vám tento článek?

Nezávislost naší redakce můžete podpořit peněžitým darem v jakékoliv výši bankovním převodem na účet:

131-981500247/0100

QR kód obsahuje údaje k platbě, výši částky si určete sami.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete. Zaregistrujte se ZDE.

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se ZDE.

reklama

Článek obsahuje štítky

Babiš , Fiala , ODS , politika , Šalamon

Váš názor? (Hlasoval 1 čtenář)

Souhlasíte s pohledy tohoto člena ODS?

Rozhodně nesouhlasím -

Spíš nesouhlasím -

Nevím -

Spíš souhlasím -

Rozhodně souhlasím

autor: Jan Novotný

